

Predmet C-37/19**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

21. siječnja 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

27. studenoga 2018.

Tužitelj:

CV

Tuženik:

Iccrea Banca SpA Istituto Centrale del Credito Cooperativo

Predmet glavnog postupka

Kasacijska žalba protiv presude žalbenog suda kojom je proglašeno da tužiteljica nema pravo na novčanu naknadu u zamjenu za plaćeni godišnji odmor koji nije mogla iskoristiti zbog svojeg nezakonitog otkaza.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Eventualna nespojivost nacionalnog propisa s pravom Europske unije, i odnosnog tumačenja sudske prakse, koja ne priznaje plaćanje novčane naknade u zamjenu za stečeni ali neiskorišteni godišnji odmor zbog činjenice pripisive poslodavcu (otkaz proglašen nezakonitim pravomoćnom presudom) osobito s obzirom na razdoblje između otkaza i vraćanja na rad.

Članak 267. stavak 2. UFEU-a

Prethodno pitanje

Treba li članak 7. stavak 2. Direktive 2003/88 i članak 31. stavak 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, razmotrene po potrebi odvojeno, tumačiti na način da im se protive nacionalne odredbe ili praksa na temelju kojih, kada prestane radni odnos, pravo na plaćanje novčane naknade za stečeni ali neiskorišteni godišnji odmor (i za pravni institut tzv. „ukinuti blagdani” (Festività sopresse) koji su po prirodi i funkciji usporedivi s plaćenim godišnjim odmorom) ne postoji u situaciji u kojoj ga radnik nije mogao iskoristiti zbog nezakonite radnje (otkaz koji je nacionalni sud pravomoćnom presudom utvrdio nezakonitim i naložio retroaktivnu ponovnu uspostavu radnog odnosa) pripisive poslodavcu, ograničeno na razdoblje između ponašanja poslodavca i ponovnog vraćanja na rad?

Pravo Europske unije

Povelja Europske unije o temeljnim pravima: članak 31. stavak 2.

Direktiva 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena: članci 7. i 17. u vezi s uvodnim izjavama 4. i 5.

Nacionalni propisi

Ustav Talijanske Republike: članak 36. stavak 3. na temelju kojeg „radnik ima pravo na tjedni odmor i plaćeni godišnji odmor i njih se ne može odreći”.

Decreto legislativo 8 aprile 2003, n. 66, Attuazione delle direttive 93/104/CE e 2000/34/CE concernenti taluni aspetti dell'organizzazione dell'orario di lavoro (Zakonodavni dekret od 8. travnja 2003., br. 66. o provedbi Direktiva 93/104/EZ i 2000/34/EZ o određenim vidovima organizacije radnog vremena): članak 10. na temelju kojeg se razdoblje plaćenog godišnjeg odmora ne može zamijeniti naknadom za neiskorišteni odmor, osim u slučaju prekida radnog odnosa.

Contratto collettivo nazionale di lavoro (CCNL) del 7.12.2000 per le Banche di Credito Cooperativo, Casse Rurali ed Artigiane (Nacionalni kolektivni radni ugovor) od 7.12.2000. za kooperativne, poljoprivredne i obrtničke banke primjenjiv *ratione temporis*

- članak 52., na temelju kojeg „*Od prava na godišnji odmor ne može se odreći.*” (...) *U slučaju prestanka radnog odnosa, radniku koji nije iskoristio cijeli ili dio odmora kalendarske godine u tijeku, stečenog (...) pripada naknada koja odgovara plaći za izgubljene dane godišnjeg odmora.*

U slučaju odsutnosti s posla, razdoblje pripadajućeg godišnjeg odmora smanjuje se za toliko dvanaestina koliko je punih mjeseci odsutnosti (...)”.

- članak 53., na temelju kojeg dani godišnjeg odmora i/ili dopusta za „ukinute blagdane” (festività soppresse), koji nisu iskorišteni tijekom školske godine, nadoknađuju se na temelju posljednje primljene plaće za određenu godinu.

Kratki pregled činjeničnog stanja i postupka

- 1 CV, zaposlenica u ICCREA Banca (u daljnjem tekstu: ICCREA), dobila je otkaz 11. srpnja 2002. u postupku kolektivnog viška radnika.
- 2 Nakon tužbe koju je podnijela CV, Tribunale di Roma je naložio njezino vraćanje na rad a ona se na posao vratila 6. listopada 2003.
- 3 Istog dana ICCREA je suspendirala CV i tražila je medicinske preglede njezine fizičke sposobnosti za izvršavanje zadaća koje su joj dodijeljene.
- 4 Dopisom od 13. listopada/15. studenoga 2003., ICCREA je ponovno otkazala ugovor CV s trenutnim učinkom oslobađajući je rada u otkaznom roku.
- 5 Navedeni otkazi su zatim proglašeni nezakonitima presudama koje su postale pravomoćne i CV je ponovno vraćena na rad.
- 6 CV je stoga od Tribunale di Roma tražila da ICCREA-i naloži plaćanje novčane naknade za stečeni i neiskorišteni godišnji odmor tijekom 2003. i 2004. godine. U ovom slučaju, pojam „godišnji odmor” obuhvaća zbroj plaćenog godišnjeg odmora i dopust za ukinute blagdane jer u nacionalnom pravu potonji u potpunosti po prirodi i funkciji odgovaraju godišnjem odmoru.
- 7 ICCREA se protivila tom zahtjevu za plaćanje, koji je Tribunale di Roma odbio i naložio CV da snosi troškove.
- 8 CV je stoga pokrenula postupak pred Corte di appello di Roma, koji je odbio žalbu navodeći osobito:
 - da treba isključiti stvarnu učinkovitost otkaznog roka s posljedicom da otkazni rok „koji nije odrađen” ne može biti uključen u osnovicu za izračun odmora;
 - da, stoga nema pravo ni na kakvu naknadu za stečeni i neiskorišteni godišnji odmor u razdoblju između otkaza i ponovnog vraćanja na rad: zbog toga što je naknada obavezno vezana za „neiskorišteni odmor” koji međutim, nije konkretno postojao, jer CV nije radila u tom razdoblju, i
 - da u tom pogledu, nije relevantna činjenica da CV iako je ponudila svoje usluge poslodavcu, nije u ovom slučaju mogla raditi zbog poslodavčeva odbijanja primanja usluge (u tom smislu, Corte d’appello (žalbeni sud) se pozvao na stajalište sudske prakse izraženo u presudama Corte suprema di cassazione (vrhovni kasacijski sud) od

8. srpnja 2008. br. 18707; od 23. listopada 2000. br. 13953; od 5. svibnja 2000. br. 5624).

- 9 CV je podnijela kasacijsku žalbu protiv te presude sudu koji je uputio zahtjev.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 10 CV ponajprije tvrdi da je Corte d'appello počinio pogrešku koja se tiče prava kada je tumačio otkazni rok na način da ima obvezujući učinak (*efficacia obbligatoria*) umjesto stvarnog učinka (*efficacia reale*).
- 11 Kao posljedica takvog pogrešnog tumačenja, Corte d'appello nije priznao njezino pravo da radi tijekom otkaznog roka te joj je odbio stečena plaćena prava u takvom razdoblju koje je u ovom slučaju pravo na naknadu za stečeni i neiskorišteni godišnji odmor.
- 12 Corte d'appello osim toga nije uzeo u obzir činjenicu da CV nije prihvatila od ICCREA-e novčanu naknadu u zamjenu za otkazni rok te je naprotiv ponudila svoju uslugu rada, ali joj poslodavac nije omogućio rad jer ju je umjesto da ju vrati na posao kao što je to naložio Tribunale, najprije suspendirao a zatim joj ponovno dao otkaz.
- 13 Budući da su prvotni otkaz a zatim i ponovni otkaz proglašeni nezakonitim pravomoćnim presudama, CV je pred sudom koji je uputio zahtjev iznijela pitanje ima li radnik pravo u slučaju nezakonitog otkaza na naknadu u zamjenu za godišnji odmor koji bi stekao, da nije bio izbačen iz poduzeća, u razdoblju između otkaza i ponovnog vraćanja na rad.
- 14 U tom pogledu, smatrajući da je proglašenje obvezujućeg učinka otkaznog roka od strane Corte d'appello koje proizlazi iz stajališta sudske prakse Corte suprema di cassazione, suprotstavljeno različitom stajalištu ovog suda, koji mu daje stvarni učinak - CV je zatražila da se Sudu Europske unije uputi pitanje o sukladnosti predmetnog nacionalnog prava i sudske prakse s pravom Unije.

Kratki pregled razloga zahtjeva za prethodnu odluku

- 15 Sud koji je uputio zahtjev navodi da je temeljno pitanje u ovom postupku ima li radnik pravo na naknadu za stečeni i neiskorišteni godišnji odmor zbog činjenice koja je pripisiva poslodavcu u pogledu razdoblja između otkaza i stvarnog vraćanja na posao.
- 16 Kao prvo, sud koji je uputio zahtjev iznosi neke primjedbe u vezi s sudskom praksom Unije s obzirom na koju po njegovom mišljenju treba ispitati takvo pitanje.
- 17 Prema ustaljenoj sudskoj praksi prava Unije, pravo na plaćeni godišnji odmor, zajamčeno člankom 31. stavkom 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima

(u daljnjem tekstu: Povelja) predstavlja osobito važno načelo socijalnog prava Unije, od kojeg se ne smije odstupiti i koje nadležna nacionalna tijela mogu provesti samo u granicama koje su izričito propisane Direktivom 2003/88/EZ (vidjeti presude Suda EU (u daljnjem tekstu: Sud) od 20. srpnja 2016., Maschek, C-341/15, t. 25, i od 12. lipnja 2014., Bollacke, C-118/13, t. 15.).

- 18 Pravo na plaćeni godišnji odmor sastoji se od dvije sastavnice: pravo na godišnji odmor i pravo na daljnje isplaćivanje plaće tijekom njegova trajanja (vidjeti presudu Suda od 6. studenoga 2018., Bauer i Willmeroth i dr. C-569/16 i C-570/16, t. 39.).
- 19 U tom pogledu, članak 7. Direktive 2003/88/EZ na temelju kojeg se plaćeni godišnji odmor ne može zamijeniti novčanom naknadom, ne smije se restriktivno tumačiti članak na štetu prava koja za radnike proizlaze iz tog članka (vidjeti presudu Bollacke, t. 22.).
- 20 Svrha takvog prava da mu se omogući odmor od posla, s jedne strane, i da raspolaže razdobljem za opuštanje i razonodu, s druge strane (presude Suda od 20. siječnja 2009., Schultz-Hoff i dr., C-350/06 i C-520/06, t. 25., i od 4. listopada 2018., Dicu, C-12/17, t. 27.) temelji se na pretpostavci da je radnik zaista radio u referentnom razdoblju i stoga mu je potrebno, zbog zdravlja i sigurnosti, da iskoristi razdoblje odmora.
- 21 Stoga se pravo na plaćeni godišnji odmor u načelu treba računati ovisno o razdobljima stvarnog rada obavljenog na temelju ugovora o radu (presuda od 4. listopada 2018., Dicu, C-12/17, EU:C:2018:799, t. 28.).
- 22 Međutim je s prirodom prava na godišnji odmor povezano pravo na primanje financijske naknade za neiskorišteni godišnji odmor u trenutku prestanka radnog odnosa. U tom pogledu to se pravo može ograničiti samo uz poštovanje strogih uvjeta iz članka 52. stavka 1. Povelje i, među ostalim, bitnog sadržaja navedenog prava. U tom smislu države članice ne mogu odstupiti od načela prema kojem stečeno pravo na plaćeni godišnji odmor ne može prestati nakon proteka referentnog razdoblja i/ili razdoblja prijenosa utvrđenog nacionalnim pravom, ako radnik nije bio u mogućnosti iskoristiti svoj odmor (vidjeti presudu Suda od 29. studenoga 2017., King, C-214/16, t. 56., 57.-59.).
- 23 U skladu s navedenim načelima, pravo na financijsku naknadu za neiskorišteni odmor priznaje se u slučajevima kada ga, prije prestanka radnog odnosa, radnik nije mogao iskoristiti
 - jer je bio na bolovanju za cijelo vrijeme ili dio referentnog razdoblja i/ili razdoblja prijenosa (presude Corte Schultz-Hoff i dr., t. 62.; Maschek, cit., t. 31., i od 29. studenoga 2017., King C-214/16, t. 65.);
 - jer je preminuo, s obzirom na to da bi ako bi obveza isplate za godišnji odmor prestala s prestankom radnog odnosa zbog smrti radnika, ta okolnost dovela do toga da slučajan događaj s povratnim djelovanjem

prouzroči potpuni gubitak prava na plaćeni godišnji odmor koje je zajamčeno pravom Unije (vidjeti presude Bollacke, t. 25., 26. i 30.; i od 6. studenoga 2018., Kreuziger, C-619/16, t. 33.).

- 24 Iz takvog ispitivanja prava i sudske prakse Unije, sud koji je uputio zahtjev zaključuje da između plaćenog godišnjeg odmora i izvršenog rada u referentnom razdoblju ne postoji čisti automatizam i da ipak mogu utjecati vanjski čimbenici koji nisu pripisivi poslodavcu u svrhu priznavanja zamjenske naknade.
- 25 Međutim, sud koji je uputio zahtjev iznosi neke primjedbe osobito u pogledu utjecaja otkaza na pravo plaćenog godišnjeg odmora u nacionalnom pravu.
- 26 Talijanska sudska praksa utvrdila je da nakon što je na sudu utvrđena nezakonitost otkaza, u slučajevima u kojima se primjenjuje djelotvorna zaštita, radnik ima pravo na vraćanje na svoje radno mjesto. Presuda koja utvrđuje nezakonitost otkaza i nalaže vraćanje radnika sadrži izravno ponovnu uspostavu radnog odnosa, a da nema potrebe za aktom o ponovnom zapošljavanju od strane poslodavca, tako da se treba smatrati da, s pravnog stajališta, radni odnos nije nikada prestao [vidjeti osobito presude Corte suprema di cassazione (u daljnjem tekstu: „Cassazione”) od 29. siječnja 2008., br. 2139, i od 20. rujna 2005., br. 18497].
- 27 Osim toga je potvrđeno da u slučaju otkaza koji se proglašeni nezakonitim, dodjela radniku plaće stečene od datuma otkaza do korištenja prava izbora za zamjensku naknadu za ponovno vraćanje na rad ne sadrži i naknadu za neiskorišteni godišnji odmor na koju ima pravo samo u slučaju da je radnik koji zaista radi, obavljao svoju djelatnost tijekom cijele godine a da ga nije iskoristio, jer se radnik koji je dobio otkaz u razdoblju između otkaza i korištenja izbora za zamjensku naknadu za ponovno vraćanje na rad, nalazi u situaciji „prisilnog” odmora (vidjeti presudu Cassazione od 29. studenoga 2016. br. 24270). Budući da je korištenje prava izbora na zamjenu ponovnog vraćanja na rad s naknadom usporedivo s pravnog stajališta sa samim vraćanjem na posao, takve tvrdnje vrijede *mutatis mutandis* u vezi s razdobljem koje je proteklo između otkaza i ponovnog vraćanja na posao.
- 28 S obzirom na takvo stanje propisa i sudske prakse prava Unije i talijanskog prava i sudske prakse, sumnje u pogledu tumačenja koje ima sud koji je uputio zahtjev jesu te, ima li u kontekstu u kojem je radni odnos suspendiran zbog nezakonite činjenice pripisive poslodavcu ali koja je formalno na snazi, na temelju pravomoćne sudske presude s retroaktivnim učinkom, radnik koji nije mogao ispuniti svoju radnu obvezu zbog događaja koji mu se ne može pripisati, pravo na isplatu zamjenske naknade za stečeni ali neiskorišteni godišnji odmor, samo za razdoblje koje je prošlo između suspenzije i ponovnog vraćanja na rad: time bi se zaštitilo temeljno pravo socijalnog prava Unije čijeg je radnik nositelj ali koje nije mogao izvršiti.
- 29 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, Sud još nije bio u prilici ispitati prethodno pitanje proizišlo iz ovog predmeta te je stoga dopušteno, a osim toga je relevantno za rješavanje konkretnog slučaja.